ČESKÁ REPUBLIKA

# ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Marie Turkové v právní věci žalobce: **J. Ž.**, zast. JUDr. Antonínem Janákem, advokátem, se sídlem nám. T. G. M. 142, Příbram, proti žalovanému: **velitel Vojenského útvaru 2802 Olomouc**, zast. Vojenským úřadem pro právní zastupování Ministerstva obrany, se sídlem náměstí Svobody 471, Praha 6, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 10. 2009, č. j. 22 Ca 80/2009 - 37,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

## Odůvodnění:

Žalovaný rozhodnutím ze dne 13. 11. 2008, č. j. 235-56/2008-2802/OsŠ, zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí velitele Vojenského útvaru 5834 Strakonice ze dne 12. 9. 2008, č. j. 66-1-26/2007-5834, kterým bylo rozhodnuto, že poškození zdraví žalobce ze dne 13. 7. 2006 není služebním úrazem, že Česká republika - Ministerstvo obrany za něj nenese služebněprávní odpovědnost ve smyslu zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání (dále jen „zákon o vojácích z povolání“), a že žalobce nemá nárok na náhradu vzniklé škody.

V odůvodnění rozhodnutí o odvolání žalovaný uvedl, že k úrazu žalobce došlo během jeho neschopnosti k výkonu služby, tedy v době, kdy nevykonával ani nemohl vykonávat službu, jak ji definuje § 24 zákona o vojácích z povolání, tedy kdy neplnil služební povinnosti podle služebního zařazení a rozkazů nadřízeného. Přitom podle § 115 zákona o vojácích z povolání je podmínkou odpovědnosti státu za škodu na zdraví, že tuto

škodu utrpěl voják při výkonu služby, v přímé souvislosti s ním nebo pro výkon služby. Pokud tedy žalobce nekonal službu, nemohl při jejím výkonu nebo v souvislosti s ním utrpět služební úraz. Žalobce byl v době, kdy došlo k poškození jeho zdraví, hospitalizován ve zdravotnickém zařízení, kam byl odeslán ošetřujícím lékařem. Nebyl přitom vyslán na služební cestu služebním orgánem, jak se domnívá, neboť činnost na služební cestě je výkonem služby a náleží za ni plat, zatímco v jeho případě se jednalo o neschopnost výkonu služby, po kterou mu plat nenáležel. Ustanovení § 128 zákona o vojácích z povolání je pro danou věc nepodstatné, neboť je v něm definováno, co je v přímé souvislosti s výkonem služby, takže pokud žalobce službu nevykonával, nemohl konat ani žádnou činnost v přímé souvislosti s ní. Skutečnost, že k úrazu došlo ve vojenském zařízení, tak v daném případě nemá vliv na posouzení charakteru úrazu. Podle závěru žalovaného předmětný úraz není úrazem služebním a nepřísluší za něj náhrada škody.

Proti tomuto rozhodnutí žalovaného byla podána žaloba, kterou Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 19. 10. 2009, č. j. 22 Ca 80/2009 - 37, jako nedůvodnou zamítl.

V odůvodnění tohoto rozsudku krajský soud uvedl, že podle § 115 odst. 1 zákona o vojácích z povolání odpovídá stát za škodu na zdraví, kterou voják utrpěl při výkonu služby, v přímé souvislosti s ním nebo pro výkon služby. Žalobce přitom utrpěl předmětný úraz ze dne 13. 7. 2006 v době uznání neschopnosti k výkonu služby pro neslužební úraz, k němu došlo při rehabilitačním cvičení v rámci hospitalizace ve Vojenském rehabilitačním ústavu Slapy nad Vltavou (dále jen „vojenský rehabilitační ústav“). Tento úraz tedy žalobce nepochybně neutrpěl pro výkon služby. Rovněž tak nešlo o úraz, který by utrpěl při výkonu služby, neboť ve vojenském rehabilitačním ústavu neplnil služební povinnosti podle služebního zařazení a rozkazů nadřízeného, nýbrž v něm naopak absolvoval léčbu následků neslužebního úrazu. Nejednalo se ani o služební cestu ve smyslu § 14 zákona o vojácích z povolání, jak tvrdí žalobce, protože tou se rozumí časově omezené vyslání vojáka nadřízeným na dobu nezbytně nutnou k plnění služebních úkolů mimo místo jeho pravidelného výkonu služby. Hospitalizace ve vojenském rehabilitačním ústavu není úkonem v přímé souvislosti s výkonem služby ve smyslu § 128 zákona o vojácích z povolání, neboť za něho se podle tohoto zákonného ustanovení považuje cesta k ošetření nebo vyšetření ve zdravotnickém zařízení a zpět, je-li tato cesta konána ve vojenském objektu. V přímé souvislosti s výkonem služby je též vyšetření ve zdravotnickém zařízení, které se koná na rozkaz nadřízeného, nebo vyšetření, které se koná v souvislosti se službou v noci, a ošetření při první pomoci a cesta k nim a zpět. O žádnou z těchto situací se však v projednávané věci nejedná. Pro posouzení věci tak není rozhodné, že vojenský rehabilitační ústav je vojenským zdravotnickým zařízením a že účelem hospitalizace žalobce v něm bylo zlepšení jeho zdravotního stavu, aby mohl dále vykonávat službu.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) v zákonem stanovené lhůtě kasační stížnost z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, který je uveden v § 103 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatel v kasační stížnosti namítl, že vojenský rehabilitační ústav je vojenské zařízení, v něm předepsaný režim odpovídá vojenským podmínkám a neuposlechnutí pokynů rehabilitaci provádějících pracovníků má za následek kázeňskou odpovědnost. Z toho vyplývá, že se jedná o vojenský objekt, přičemž není rozhodné, zda jeho pracovníci jsou ve vojenském služebním poměru či nikoliv ani pod jakou složku státu spadá. Podle § 128 odst. 1 zákona o vojácích z povolání jsou v přímé souvislosti s výkonem služby úkony potřebné k výkonu služby a úkony během výkonu služby obvyklé nebo nutné před počátkem služby nebo po jejím skončení. Takovými úkony nejsou cesta k výkonu služby a zpět, stravování, ošetření, popřípadě vyšetření ve zdravotnickém zařízení ani cesta k nim a zpět, nekoná-li se ve vojenském objektu. V dané věci však k úrazu ve vojenském objektu došlo, takže ten byl způsoben v přímé souvislosti s výkonem služby a stát odpovídá za takovouto škodu na zdraví. Není přitom podstatné, že první úraz nebyl způsobem při vojenské činnosti. Na danou věc je totiž nutné pohlížet z hlediska druhého úrazu, který se stal ve vojenském objektu. V něm se jako voják léčil, což pro naplnění skutkové podstaty uvedené v § 128 zákona o vojácích z povolání zcela postačuje. S ohledem na tyto skutečnosti stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 10. 2009, č. j. 22 Ca 80/2009 - 37, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že ta neobsahuje žádné nové podstatné skutečnosti, které by již nebyly dříve vzaty v úvahu. Tvrzení o odpovědnosti státu za škodu na zdraví utrpěnou při léčbě ve vojenském rehabilitačním ústavu je v rozporu s § 115 odst. 1 zákona o vojácích z povolání. Krajský soud tedy zjistil úplný skutkový stav věci a ze svých zjištění vyvodil správný právní názor. Z těchto důvodů žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, které byly stěžovatelem v kasační stížnosti uplatněny. Přitom neshledal vady uvedené v ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Z obsahu správního spisu vyplývá, že stěžovatel dne 5. 4. 2006 cestou do zaměstnání utrpěl při vystupování z vlaku neslužební úraz spočívající v podvrtnutí levého kolena. V tento den mu lékař posádkové ošetřovny Vojenského zařízení Jince vystavil potvrzení o dočasné neschopnosti k službě pro úraz. Během ní byl stěžovatel operován a následně dnem 4. 7. 2006 odeslán lékařem posádkové ošetřovny Vojenského útvaru 5834 Strakonice do vojenského rehabilitačního ústavu, kde dne 13. 7. 2006 při rehabilitačním cvičení došlo k předmětnému úrazu, který spočíval v zvrtnutí levého kolenního kloubu. Po této události byla dne 3. 10. 2006 provedena plastická operace předního zkříženého vazu levého kolena, po níž následovala další hospitalizace ve vojenském rehabilitačním ústavu.

Stát podle § 115 odst. 1 zákona o vojácích z povolání odpovídá za služební úraz, za něhož se považuje škoda na zdraví, kterou voják utrpěl při výkonu služby, v přímé souvislosti s ním nebo pro výkon služby. Výkonem služby se rozumí plnění služebních povinností podle služebního zařazení a podle rozkazů nadřízeného, přičemž za výkon služby lze též uznat činnost konanou z vlastní iniciativy ve prospěch ozbrojených sil,

nepotřebuje-li k ní voják zvláštní oprávnění nebo nekoná-li ji proti výslovnému zákazu nadřízeného (§ 24 odst. 1 a 2 zákona o vojácích z povolání).

Stěžovatel během pobytu ve vojenském rehabilitačním ústavu nemohl plnit služební povinnosti podle služebního zařazení a podle rozkazů nadřízeného ani konat činnost z vlastní iniciativy ve prospěch ozbrojených sil, neboť v té době byl k službě uznán dočasně neschopným pro neslužební úraz a v uvedeném zdravotnickém zařízení absolvoval léčbu jeho následků, během níž utrpěl další úraz při rehabilitačním cvičení. V přítomnosti stěžovatele ve vojenském rehabilitačním ústavu nelze shledávat ani služební cestu. Za ni se totiž podle § 14 odst. 1 zákona o vojácích z povolání považuje vyslání vojáka nadřízeným na dobu nezbytně nutnou za účelem plnění služebních úkolů podle rozkazu nadřízeného, přičemž po dobu dočasné neschopnosti vojáka k službě nepřichází jeho vysílání k služebním úkolům vůbec v úvahu. Stěžovatel tedy předmětný úraz ze dne 13. 7. 2006 neutrpěl při výkonu služby. Ke škodě na zdraví stěžovatele pak nemohlo dojít ani pro výkon služby. Ten totiž sice teoreticky mohl během léčení ve vojenském rehabilitačním ústavu utrpět úraz kvůli budoucímu či předchozímu plnění služebních úkolů, a to například v důsledku fyzického napadení osobou, která by ho poranila kvůli nenávisti k vojákům z povolání nebo kvůli v minulosti provedenému služebnímu zákroku, jenž se této osoby dotýkal. K takové situaci však v daném případě evidentně nedošlo, neboť stěžovatel v uvedeném zdravotnickém zařízení utrpěl úraz při rehabilitačním cvičení. Nejvyšší správní soud se tedy plně ztotožňuje s důvody, které krajský soud vedly k závěru, že ke škodě na zdraví, jíž stěžovatel utrpěl ve vojenském rehabilitačním ústavu dne 13. 7. 2006, nedošlo při výkonu služby ani pro výkon služby.

Stěžovatel však v kasační stížnosti namítl, že předmětný úraz utrpěl v přímé souvislosti s výkonem služby, což je třetí z alternativních podmínek stanovených v § 115 odst. 1 zákona o vojácích z povolání, při jejímž splnění je nutné škodu na zdraví utrpěnou vojákem považovat za služební úraz. Nezákonnost napadeného rozsudku spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, která je jako jeden z důvodů kasační stížnosti zakotvena v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., pak stěžovatel spatřoval v chybném výkladu § 128 odst. 1 zákona o vojácích z povolání, který pojem přímé souvislosti s výkonem služby vymezuje. Podle tohoto zákonného ustanovení, které bylo v napadeném rozsudku rovněž citováno, jsou v přímé souvislosti s výkonem služby úkony potřebné k výkonu služby a úkony během výkonu služby obvyklé nebo nutné před počátkem služby nebo po jejím skončení. Takovými úkony však nejsou cesta k výkonu služby a zpět, stravování, ošetření, případně vyšetření ve zdravotnickém zařízení ani cesta k nim a zpět, nekoná-li se ve vojenském objektu. Vyšetření ve zdravotnickém zařízení, které se koná na rozkaz nadřízeného, nebo vyšetření, které se koná v souvislosti se službou v noci, ošetření při první pomoci a cesta k nim a zpět jsou úkony v přímé souvislosti s výkonem služby.

Za výkon služby se podle již zmiňovaného ustanovení § 24 odst. 1 a 2 zákona o vojácích z povolání považuje plnění služebních povinností podle služebního zařazení a podle rozkazů nadřízeného nebo činnost konaná z vlastní iniciativy ve prospěch ozbrojených sil, nepotřebuje-li k ní voják zvláštní oprávnění nebo nekoná-li ji proti výslovnému zákazu nadřízeného. Z toho nepochybně vyplývá, že úkony potřebné k výkonu služby a úkony během výkonu služby obvyklé nebo nutné před počátkem

služby nebo po jejím skončení, u nichž je podle § 128 odst. 1 věty první zákona o vojácích z povolání dána přímá souvislost s výkonem služby, mohou být konány pouze ve vztahu k plnění příslušných služebních povinností podle služebního zařazení a rozkazů nadřízeného, což lze realizovat pouze v situaci, kdy voják službu může službu aktivně vykonávat, a nikoliv v době jeho dočasné neschopnosti k službě, neboť v ní mu nemohou být ukládány žádné služební úkoly. Při dočasné neschopnosti vojáka k službě tak nepřichází v úvahu naplnění definice pojmu přímé souvislosti s výkonem služby, která je zakotvena v ustanovení § 128 odst. 1 věty první zákona o vojácích z povolání. Toliko v případě činnosti ve prospěch ozbrojených sil, kterou by voják iniciativně a dovoleně konal při své dočasné neschopnosti, si lze představit, že by v určitém jednání vztahujícím se k této aktivitě mohl být spatřován úkon, jenž uvedené zákonné ustanovení považuje za učiněný v přímé souvislosti s výkonem služby. Za takový úkon však rozhodně není možné považovat rehabilitační cvičení, při němž stěžovatel utrpěl předmětný úraz, neboť v této aktivitě nelze spatřovat vojenskou činnost. Dále není rozhodné, zda stěžovatel absolvoval léčbu následků prvního zranění ve zdravotnickém zařízení na rozkaz nadřízeného a zda je toto zařízení vojenským objektem. Znění § 128 odst. 1 věty druhé a třetí zákona o vojácích z povolání je totiž konkretizací věty první téhož zákonného ustanovení a lze ho tak aplikovat pouze za situace, kdy voják není dočasně neschopen ke službě, neboť v opačném případě by nemohl konat úkony v přímé souvislosti s výkonem služby. Za takové úkony navíc ustanovení § 128 odst. 1 věty druhé a třetí zákona o vojácích z povolání pokládá pouze ošetření, popřípadě vyšetření vojáka ve zdravotnickém zařízení, a nikoliv jeho dlouhodobou hospitalizaci. Z toho zřetelně vyplývá úmysl zákonodárce považovat za úkon přímo související s výkonem služby pouze jednorázovou návštěvu ve zdravotnickém zařízení, kterou voják uskutečňuje v době služby. Ve shodě s krajským soudem lze tedy konstatovat, že předmětný úraz stěžovatele nebyl způsoben v přímé souvislosti s výkonem služby.

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že škodu na zdraví, kterou stěžovatel utrpěl dne 13. 7. 2006, nelze považovat za služební úraz ve smyslu § 115 odst. 1 zákona o vojácích z povolání a stěžovateli tak za něho od státu nepřísluší náhrada. Krajský soud tedy nepochybil, když takový závěr učinil, v důsledku čehož nebyl důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) naplněn. Kasační stížnost tedy není důvodná, a proto ji Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

Současně v souladu s § 120 a § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatel v něm neměl úspěch a žalovanému v něm žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

**Poučení:** Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. srpna 2010

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně

senátu